

УДК 378.1

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗМІСТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІЇВ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТАХ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Вербій І.В., аспірант
кафедри педагогіки й менеджменту освіти
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради

У статті досліджено та проаналізовано нормативно-правову базу, що відображає реалізацію змісту соціокультурної складової частини освіти майбутніх судноводіїв у незалежній Україні. Акцентовано на тому, що через вивчення історії, мови, культури, традицій, спрямованості принципів освіти на гуманність та духовність і відбувається така реалізація. Здійснений аналіз засвідчив невідєсність соціокультурної компоненти від освітнього процесу майбутніх судноводіїв.

Ключові слова: соціокультурна складова частина освіти, майбутній судноводій, незалежна Україна, нормативно-правовий документ, закон.

В статье исследована и проанализирована нормативно-правовая база, отражающая реализацию содержания социокультурной составляющей образования будущих судоводителей в независимой Украине. Акцентируется внимание на том, что путем изучения истории, языка, культуры, традиций, направленности принципов образования на гуманность и духовность и происходит такая реализация. Проведенный анализ показал неотделимость социокультурной компоненты от образовательного процесса будущих судоводителей.

Ключевые слова: социокультурная составляющая образования, будущий судоводитель, независимая Украина, нормативно-правовой документ, закон.

Verbii I.V. THE REFLECTION OF THE CONTENT OF FUTURE NAVIGATORS' SOCIOCULTURAL CONSTITUENT IN STATUTORY AND REGULATORY DOCUMENTS OF INDEPENDENT UKRAINE

The article investigates and analyzes the regulatory and legal framework, which reflects the implementation of the content of the socio-cultural component of the education of future navigators in independent Ukraine. The emphasis is on the fact that such implementation is enforced through the study of history, language, culture, traditions, orientation of the principles of education to humanity and spirituality. The analysis conducted testified to the integrity of the socio-cultural component with the educational process of future navigators.

Key words: socio-cultural component of education, future navigator, independent Ukraine, statutory and regulatory document, law.

Постановка проблеми. У незалежній Україні актуальними стали питання оновлення та покращення освітніх стандартів, спрямованості української освіти відповідати європейським вимогам. Освіта майбутніх судноводіїв відбувається у встановленому порядку згідно із законами уряду та постановами Кабінету Міністрів України. Впродовж років незалежності нашої держави було започатковано проекти з вдосконалення освіти. Інтеграційні процеси та направленість нашої країни на европростір зумовлюють реалізацію соціокультурної складової частини у процесі навчання фахівців.

Постановка завдання. Мета нашої статті – дослідити та проаналізувати нормативно-правову базу, що відображає реалізацію змісту соціокультурної складової частини освіти майбутніх судноводіїв у незалежній Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти нормативно-правової бази освіти судноводіїв вивчали М. Баби-

шена, Н. Бобришева, С. Волошинов, І. Сокол, В. Чернявський, О. Фролова та ін. Так В. Чернявський разом з іншими науковцями розробив Стандарт вищої освіти України у галузі знань «Транспорт» для спеціальності «Річковий та морський транспорт» (ступінь вищої освіти бакалавр) з урахуванням нормативних документів Міжнародної морської організації. О. Фролова впровадила спецкурс та методичні рекомендації «Соціокультурні аспекти фахової підготовки майбутнього судноводія», для цього на початковому етапі експерименту проаналізувала нормативно-правові документи відповідно до теми свого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо необхідним проаналізувати освітні документи взагалі, оскільки в них є передумови реалізації соціокультурної компоненти, а всі морські заклади функціонують не лише згідно з вимогами морських документів та конвенцій, але й відповідно до законів та постанов уряду

про освіту загалом. Забезпечення якості вищої освіти є важливою умовою розвитку держави та суспільства шляхом належної професійної підготовки майбутніх фахівців.

Незалежна Україна успадкувала від СРСР дещо деформовану систему вищої освіти, яка характеризувалась надмірною ідеологізацією навчально-виховного процесу та звуженими засадами демократії. З 1991 р. перед державою постало завдання унормувати діяльність системи освіти в нових соціально-політичних умовах та збалансувати її з потребами перехідної економіки та суспільства [1, с. 160].

Варто нагадати, що хоч про соціокультурну складову частину освіти й не йшлося, наприклад, у Законі УРСР «Про народну освіту» 1974 р. зі змінами та доповненнями у 1980 р., а метою освіти у тогочасному суспільстві була підготовка людей «вихованих на ідеях марксизму-ленінізму, в дусі поваги до радянських законів і соціалістичного правопорядку» [12], однак також йшлося про вдосконалення освіти на основі новітніх досягнень культури.

Вищезгаданий Закон втратив чинність у 1991 р., але його основні положення відбились у Законі «Про освіту» 04.06.1991 р., який не втратив актуальності і після проголошення незалежності, а лише зазнав деяких змін. У ст. 6 Закону перелічуються основні принципи освіти, серед яких гуманізм та пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей, а також зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, традиціями. Так, принципи освіти полягають у взаємодії у певному соціально-культурному просторі [13].

У 1993 р. було прийнято Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»). Серед головних завдань держави вказано і реформування освіти з метою виходу культури на світовий рівень. Головною метою програми, окрім того, є «формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації» [5]. Забезпечити її виконання можливо шляхом досягнення якісно нового рівня у вивченні базових навчальних предметів, таких як українська та іноземні мови, історія, література, котрі, власне, реалізують соціокультурну складову частину. Одним із шляхів реформування освіти названо «подолання девальвації загальнолюдських гуманістичних цінностей та національного нігілізму, відірваності освіти від національних джерел» і дійсно, щоб вести активну полікультурну діяльність, перш за все, необхідно володіти знаннями про культуру та традиції власного народу. Серед принципів реалізації програми виділимо кілька, найбільш

близьких до теми нашого дослідження: «гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи» та «гуманітаризація освіти, що покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення» [5]. Реалізація змісту соціокультурної складової частини освіти теж актуальна у шляхах реформування змісту загальноосвітньої підготовки, запропонованих програмою «Освіта» («Україна XXI століття»):

- формування гуманітарного мислення, опанування рідною, державною та іноземними мовами;
- прилучення до літератури, музики, образотворчого мистецтва, надбань народної творчості, здобутків української і світової культури;
- осмислення історичних фактів, подій і явищ, різноманітності шляхів людського розвитку;
- формування світоглядної, правової, моральної, політичної, художньо-естетичної, економічної, екологічної культури [5].

З-посеред напрямів реформування виховання відповідно до Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») також є такі, що сприяють реалізації соціокультурної складової частини, адже навчання та виховання йдуть пліч-о-пліч. До них належать:

- прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх народів, що населяють Україну;
- виховання духовної культури особистості; створення умов для вільного вибору нею своєї світоглядної позиції [5].

Крім того, починаючи з 90-х рр. XX ст. і донині Кабінетом Міністрів України було видано ряд постанов, котрі визначили спеціальності, напрями, галузі та стандарти освіти. На особливу увагу у контексті нашого дослідження заслуговують документи Кабміну, що стосуються майбутніх судноводіїв.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 1994 р. № 325 «Про Перелік напрямів підготовки фахівців із вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій» за напрямом підготовки фахівців із вищою освітою 6.1003 «Судноводіння і енергетика суден» до освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» належить спеціальність 7.100301

«Судноводіння на морських шляхах», до освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» – спеціальність 5.10030101 «Судноводіння на морських шляхах», також є робітничі спеціальності матросів 1-го, 2-го класів, які майбутні судноводії опановують при проходженні плавальної практики на посаді кадета, а згодом працюють матросами 2-го та 1-го класів [15].

24 травня 1997 р. вищеназвана постановою втрачає чинність, оскільки затверджено нову – № 507 «Перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями». До освітньо-кваліфікаційних рівнів належать молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст та магістр. Таким чином, починається підготовка бакалаврів та магістрів. За напрямом підготовки 1003 «Судноводіння і енергетика суден» за спеціальністю «Судноводіння» готують фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів [3].

Далі освітньо-кваліфікаційні рівні, за якими відбувається підготовка майбутніх судноводіїв, було затверджено згідно з постановою від 20 січня 1998 р. № 65 «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)». Постанову було створено відповідно до ст. 30 Закону України «Про освіту». Згідно з постановою виділяють такі освітньо-кваліфікаційні рівні: кваліфікований робітник, молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст та магістр. Кваліфікований робітник отримує цей рівень на основі повної або базової загальної середньої освіти, молодший спеціаліст – на основі повної загальної середньої освіти, бакалавр – на основі повної загальної середньої освіти, спеціаліст – на основі кваліфікації бакалавра та магістр – на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста [10].

Ця постанова втрачає чинність у частині підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста» 20 червня 2007 р. У галузі знань 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура» з'являються спеціальності 5.07010401 «Судноводіння на морських шляхах» та 5.07010402 «Судноводіння на внутрішніх водних шляхах» [9]. 29 квітня 2015 р. було прийнято постанову № 266 «Про затвердження переліку знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». За галуззю

знань 27 «Транспорт» готуються фахівці за спеціальністю 271 «Річковий та морський транспорт» [8].

Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. важливим етапом становлення освіти стало розроблення державних стандартів вищої освіти згідно з постановою від 7 серпня 1998 р. № 1247. Державні стандарти вищої освіти встановили вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та фахової підготовки [16]. До компонентів державних стандартів вищої освіти належать освітньо-кваліфікаційні рівні молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста та магістра.

У 2002 р. було зроблено наступний крок для зростання інтелектуального, культурного, духовно-морального потенціалу суспільства та народу – затвердження Національної доктрини розвитку освіти. В ній надано визначення поняття «освіта» – це «основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства» [2]. «Інтеграція вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів» визнана одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку освіти. Крім того, держава має забезпечити виховання особистості, яка усвідомлює належність до українського народу та європейської цивілізації та орієнтується у реаліях соціокультурної динаміки [2]. Реалізація соціокультурної складової частини освіти простежується і у таких державних завданнях, як «збереження та збагачення українських культурно-історичних традицій, виховання шанобливого ставлення до національних святинь, української мови, а також до історії та культури всіх корінних народів і національних меншин, які проживають в Україні, формування культури міжетнічних і міжособистісних відносин», «виховання людини демократичного світогляду, яка дотримується громадянських прав і свобод, із повагою ставиться до традицій, культури, віросповідання та мови спілкування народів світу». У Національній доктрині розвитку освіти на 2002–2004 роки акцентувалось на розвитку культури українського народу та оволодінні цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями [2]. Констатовано факт сприяння освіти високій мовній культурі людини, вихованню толерантності у ставленні до носіїв різних мов і культур. Освіта визначається як соціальний інститут, а суб'єкти її системи покликані сприяти набуттю молоддю «соціальної компетентності й досвіду у питаннях взаєморозуміння, толерантності, побудови

спільного європейського дому, культурного різноманіття і водночас для збереження та примноження власних культурних надбань» [2]. Очікуваним результатом реалізації доктрини мав стати перехід до рівня освіти, який би забезпечив культурний, духовно-моральний потенціал особистості та суспільства.

Наприкінці другого десятиріччя незалежності, оскільки відбувається підготовка морських фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, з'являється план розвитку України як морської держави. Рух держави у цьому напрямі передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 «Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року».

Пріоритетні завдання реалізації національних інтересів України у сфері морської діяльності визначають як такі:

- задоволення потреб народу та економіки у сфері морської діяльності;
- посилення позиції України серед провідних морських держав;
- забезпечення суверенітету шляхом проведення морських наукових досліджень, підготовкою та перепідготовкою фахівців морської галузі [6].

Зазначимо, що зміст підготовки морських фахівців включає цикл гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, які забезпечують реалізацію соціокультурної складової частини освіти.

Реалізація положень Морської доктрини покликана забезпечувати розвиток України як морської держави, національні інтереси та безпеку в Азовському і Чорному морях та інших районах Світового океану [6]. Ці та інші положення мають забезпечуватися шляхом наукових досліджень та підготовкою кваліфікованих кадрів. Оскільки державна морська політика прагне виходити за рамки ресурсів морів України, зміст освіти має відповідати міжнародним стандартам, вимогам, що висуваються Міжнародною морською організацією. Співпраця з міжнародною спільнотою зумовлює необхідність соціокультурної складової частини.

Також із метою введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців та задля визнання кваліфікацій, здобутих в Україні на міжнародному рівні, Кабінет Міністрів України видав постанову від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій». У постанові описано десять кваліфікаційних рівнів, більш високі з них, наприклад, 8–9 серед інших характеристик включають розв'язан-

ня значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем, соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень, здатність розв'язувати соціально значущі системні проблеми [7].

У результаті змінюваних вимог суспільства та необхідності реформування освіти, як диктувало нове керівництво МОН, створено Закон України «Про вищу освіту» 2014 р. Він скасовував попередній закон «Про вищу освіту» 2002 р. та за основу мав законопроект, який розроблявся ще з лютого 2012 р. Відповідно до мети нашого дослідження, звернемось до ст. 26, де описано основні завдання вищого навчального закладу, крім провадження освіти на відповідному рівні, навчальний заклад має:

- забезпечувати суспільний та економічний розвиток держави шляхом формування людського капіталу;
- формувати особистість шляхом патріотичного, правового виховання, утвердження моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства;
- підвищувати освітній та культурний рівень громадян;
- налагоджувати міжнародні зв'язки та впроваджувати міжнародну діяльність у галузі освіти, науки, мистецтва і культури [4].

Тож загалом вимоги закону поєднують освітні, соціальні та культурні аспекти реалізації соціокультурної складової частини освіти. Крім того, приділено увагу мові викладання у вищих навчальних закладах. Мову як дисципліну вважаємо предметом соціально-гуманітарного циклу, адже вона обов'язково містить вивчення культури, традицій тощо. У ст. 48 сказано: «З метою створення міжнародної академічної мобільності вищий навчальний заклад має право прийняти рішення про викладання однієї або кількох дисциплін англійською та/або іншими іноземними мовами». Особливо актуальним це питання є у разі навчання іноземних студентів, які згідно із законом мають також вивчати державну мову. Але при роботі з іноземними громадянами варто завжди враховувати соціально-культурні чинники, котрі є не менш важливими, ніж національні чи індивідуально психологічні особливості.

З переходом до компетентнісного підходу наказом МОН України від 01.06.2016 р. № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» введено нові стандарти вищої освіти, які замінюють

собою Галузеві стандарти вищої освіти, розроблені у 2002–2004 роках. «Стандарти базуються на компетентісному підході і поділяють філософію визначення вимог до фахівця, закладену в основу Болонського процесу та в міжнародному Проекті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING)».

У розділі IV «Перелік компетентностей випускника» сказано, що такий перелік «корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня» та «перелік загальних компетентностей має містити 5–15 компетентностей з урахуванням рівня освіти». «Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства», «здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності» є обов'язковими загальними компетентностями освітнього ступеня бакалавра [11, с. 14]. Інші загальні компетентності для всіх освітніх рівнів обираються з переліку проекту TUNING, перелічимо ті, що відображають реалізацію змісту соціокультурної складової частини:

- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо [11, с. 15].

Про важливість зв'язку освіти з історією, культурою та традиціями сказано і у Законі «Про освіту» від 05.09.2017 р. «Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; формування громадянської культури та культури демократії» – ст. 6 [14]. Відповідно до ст. 7, «держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти». Одна чи кілька дисциплін можуть викладатися двома або більше мовами – державною та будь-якою офіційною мовою Європейського Союзу. Створюються можливості для вивчення мов національних меншин в Україні, а також для навчання українською мовою у закладах освіти, які функціонують за кордоном.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аналіз нормативних документів доводить, що соціокультурна складова частина є невід'ємною компонентою реалізації змісту освіти. Вона є актуальною на всіх етапах розвитку та становлення особистості

майбутнього судноводія та, так чи інакше, згадана у законах та постановах, що відображають вимоги до вищої освіти в Україні та державні освітні стандарти. Подальші дослідження доцільно присвятити аналізу вимог міжнародних морських документів та конвенцій щодо освіти судноводіїв.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Згуровський М. Вища освіта на зламі суспільного розвитку. Українознавство. 2013. № 1. С. 160–163.
2. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення 17.08.2018).
3. Перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями: Постанова Каб. Міністрів України від 24.05.1997 р. № 507. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/507-97-п> (дата звернення 17.08.2018).
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення 17.08.2018).
5. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Каб. Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п> (дата звернення 17.08.2018).
6. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року: Постанова Каб. Міністрів України від 07.10.2009 р. № 1307. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-п> (дата звернення 17.08.2018).
7. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Каб. Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п> (дата звернення 17.08.2018).
8. Про затвердження переліку знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Каб. Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п> (дата звернення 17.08.2018).
9. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста: Постанова Каб. Міністрів України від 20.06.2007 р. № 839. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/839-2007-п> (дата звернення 17.08.2018).
10. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Каб. Міністрів України від 20.01.1998 р. № 65. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п> (дата звернення 17.08.2018).
11. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ МОН України від 01.06.2016 р. № 600. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5555-> (дата звернення 17.08.2018).
12. Про народну освіту: Закон УРСР від 01.10.1974 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T742778.html (дата звернення 17.08.2018).

13. Про освіту: Закон України від 04.06.1991 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/ed19990813> (дата звернення 17.08.2018).

14. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення 17.08.2018).

15. Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеці-

альностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій: Постанова Каб. Міністрів України від 18.05.1994 р. № 325. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/325-94-п> (дата звернення 17.08.2018).

16. Про розроблення державних стандартів вищої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 07.08.1998 р. № 1247. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1247-98-п> (дата звернення 17.08.2018).

УДК 378(73)

СИСТЕМА ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У США

Горпініч Т.І., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов

Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського

У статті здійснено аналіз базових понять: «освіта», «вища освіта», «професійна освіта», «медична освіта», «університет», «коледж», «медична школа» в контексті вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки. Обґрунтовано необхідність визначення змісту термінів, що становлять понятійний апарат сучасної вищої медичної освіти як умови компетентного вирішення завдань і проблем, спрямованих на підвищення якості освіти, реалізації основних напрямів її реформування на всіх рівнях системи безперервної освіти.

Ключові слова: *понятійно-категорійний апарат, освіта, вища освіта, медична освіта, медична школа, коледж, університет.*

В статье осуществлен анализ базовых понятий «образование», «высшее образование», «профессиональное образование», «медицинское образование», «университет», «колледж», «медицинская школа» в контексте отечественной и зарубежной педагогической науки. Обоснована необходимость определения содержания терминов, составляющих понятийный аппарат современного высшего медицинского образования как условия компетентного решения задач и проблем, нацеленных на повышение качества образования, реализации основных направлений ее реформирования на всех уровнях системы непрерывного образования.

Ключевые слова: *понятійно-категоріальний апарат, образование, высшее образование, медицинское образование, медицинская школа, колледж, университет.*

Horpinich T.I. THE SYSTEM OF THE MAIN CONCEPTS AS A PART OF STUDYING MEDICAL EDUCATION SYSTEM IN THE USA

The article analyzes the basic concepts of “education”, “higher education”, “professional education”, “medical education”, “university”, “college”, “medical school” in the context of domestic and foreign pedagogical science. The necessity of determining the content of the terms constituting the conceptual apparatus of modern higher medical education as the conditions of competent problems solving aimed at improving the quality of education, realization of the main directions of its reform at all levels of the system of continuous education is substantiated.

Key words: *conceptual categorical apparatus, education, higher education, medical education, medical school, college, university.*

Постановка проблеми. Для успішного вивчення будь-якої освітньої системи необхідним є чітке розуміння базових понять не тільки вітчизняної, але й зарубіжної освіти. Розвиток, систематизація та вдосконалення понятійної системи педагогіки є однією з перманентних і постійно актуальних проблем науки. Вся сукупність понять педагогіки, яка є безліччю різноманітних, часом протилежних одна одній теорій,

концепцій, ідей, положень, уявлень, відображає її структуру більш чи менш – залежно від рівня і стану розвитку самої науки – повно й адекватно.

Поняття за своїм обсягом та змістом знаходяться в певних взаємозв'язках, взаємозумовлених відносинах між собою, доповнюють і розкривають одне одного, утворюючи при цьому цілісність. Навіть якщо йдеться про поняття, які виражають